

ORTA GÜNEY ANADOLU NOHUT ÜRETİM ALANLARI İNCELEME GEZİ RAPORU

GEZİ TARİHİ: 11-13 TEMMUZ 2012

KATILANLAR: Zir. Yük.Müh. Hakan ÖZİÇ

Orta Güney Anadolu inceleme gezisi nohut yetiştiriciliğinin yoğun olarak yapıldığı Ankara ilinden başlayarak Eskişehir, Kütahya, Afyon, Uşak, Denizli, Burdur, Isparta, Konya Karaman illerinde gerçekleştirilmiştir.

İncelenen bölgeler içerisinde nohut yetiştirme tekniklerinin her yıl olduğu gibi tekniğine uygun olarak yapılmadığı, ekim zamanı, ekim yöntemi, yabancı ot kontrolü gibi kültürel işlemlerin zamanında ve tekniğine uygun yapılmadığı gözlenmiştir.

2012 yılı iklim verileri uzun yıllar ortalamasına göre farklılık göstermektedir. 2012 yılında kış mevsiminin yağışlı ve kar örtüsünün uzun süre toprak üstünde kalmasından dolayı, aynı bölge içerisinde dahi ekim zamanının birbirinden farklılık gösterdiği gözlenmiştir. Sıcaklık verileri Eskişehir'in doğusundan Afyon'a doğru olan bölgede, Isparta ili çevresinde ve Konya'nın güneydoğusunda uzun yıllar sıcaklık ortalamasından düşük gerçekleşmiştir. Yağış değerleri bakımından değerlendirildiğinde ilkbahar yağışları olarak adlandırılan mart, nisan ve mayıs aylarında düşen yağış miktarı, bu dönemde Burdur, Karaman, Konya, Afyon ve Denizli illerinde uzun yıllar ilkbahar dönemi yağış ortalamasından düşük olmuştur. Bölge olarak değerlendirildiğinde Ege bölgesinde yağışlar uzun yıl ortalamasından %19 fazla, İç Anadolu'da %17 ve Akdeniz bölgesinde %9 düşük gerçekleşmiştir.

Söz konusu bu yağışların gerçekleşme dönemi nohutta fungal(mantarı) hastalıkların gelişimini de etkilemiştir. 2011 üretim sezonunun yağışlı geçmesi nohutta antraknoz hastalığının yaygın görülmesine sebep olmuştur. Hastalık etmeninin sadece yağışa bağlı olmadığı, toprak ve tohumla da hastalığın bulaşabileceğinden dolayı 2012 üretim sezonunda ilkbahar yağışlarının az olmasına rağmen hastalığın yoğun görülmesine neden olmuştur.

Orta Güney Anadolu inceleme gezisi süresince 2012 yılında antraknoz hastalığının görülmediği bölge yok denilebilir. İnceleme yapılan bölgelerin %80-85'inde antraknoz hastalık etmeninin olduğu görülmüştür. Hastalığın üretim parsellerindeki etkileri, ekim tarihi, ekim yöntemi, arazi konumu, kullanılan tohumluk tipi ve tohumluğun hastalıktan arı olmasına göre %10 ile %80'e varan verim düşüklüklerine sebebiyet verebilecek gözlenmiştir. Aynı zamanda bölgede kök çürüklüğü ve solgunluk hatalıklarının da olduğu ancak hastalığın antraknoz kadar bitki gelişimini ve verimliliği etkileyecek düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Ekim zamanı üretimin alanının bulunduğu rakım ve iklim özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Ekim yöntemi, Eskişehir Yunus Emre, Isparta Yalvaç bölgesinde yoğun olarak pullukla diğer bölgelerde ekim mibzeri ile yapıldığı gözlenmiştir. Yabancı ot ve hastalıklar ile mücadelede Afyon bölgesi diğer bölgelere göre daha başarılı sonuçlar almıştır. Diğer bölgelerde özellikle üretim alanının küçük olduğu arazilerde ot kontrolü ve hastalık ile mücadeleye çoğu zaman gereken önemin verilmediği tespit edilmiştir. Bitki gelişiminin iklim

ve ekim zamanına bağlı olarak geçmiş yıllara göre biraz daha geç olduğu gözlenmiştir. Geçmiş yıllarda gezi tarihinde gelişimin rakımın yüksek olduğu alanlarda tane doldurma- olgunlaşma döneminde olmasına rağmen bu yıl ortalama 10 günlük bir olgunlaşma geriliğinin olduğu tespit edilmiştir. Bitki gelişimindeki bu gerilikten dolayı incelenen bölgelerde hangi tane tipinin yetiştiriciliği yapıldığı taneler olgunlaşmadığı için belirlenememiştir. Burdur Yeşilova, Konya, Beyşehir, Seydişehir, Güneysınır, Bozkır, Denizli ,Acıpayam, Serinhisar, Karaman Kazımkarabekir bölgelerinde hasat elle yapılan arazilerde başlamıştır. Kütahya, Afyon, Uşak bölgelerinde bitki gelişimi çiçeklenme dönemi ile bakla bağlama dönemindedir.

Yunus Emre-Mihallicık bölgesinde özellikler yayla köyü civarında yoğun nohut ekilişinin olduğu gzenmiştir bu bölgede ekimler pulluk ile yapılmış ve bitkilerin antraknoz hastalığına yakalandığı gözlenmiştir. Verimliliğin düşük olacağı tahmin edilmektedir Yunus Emre ile Mihallicık çevresinde ekiliş yok denilecek kadar azdır. Bitki gelişimi bu bölgede tane doldurma dönemindedir ve verimliliğin düşük olması beklenmektedir.

Mihallicık-Alpu istikameti-Beylikova bölgesinde nohut ekimi çok azdır. Mevcut ekim Mihallicık çevresinde olup hastalık etmeninin bu bölgede de var olduğu gözlenmiştir.

Seyitgazi-Eskişehir-Kütahya Bozhüyük yol ayrımı bölgesinde Seyitgazi ile Eskişehir arasında kalan bölgede nohut ekilişi vardır. Yağız ve Derbent köyleri etrafında ekim alanı yoğunlaşmakta. Bitki gelişimi tane doldurma döneminde. Verimliliğin bu bölgede ortalamanın üzerinde olması bekleniyor. Ekilen tane tiplerinin birbirinden farklı olmasına ve tane tiplerine göre antraknoz hastalığına dayanımın farklılık göstermesine göre bölgede hastalık etmeninin zararı gözlenebilmektedir. Eskişehir Kütahya Bozhüyük yol ayrımına kadar olan bölgede ekiliş çok az bitki gelişimi normal, verimliliğinde ortalamaya yakın olacağı tahmin edilmektedir.

Bozhüyük yol ayrımı-Kütahya bölgesinde ekim alanı hiç yok denilecek durumdadır. Gezinin bu kesimine kadar olan bölgelerde nohut ekim alanlarının yerini ayeği ve aspir gibi alternatif ürünler almıştır. Bitki gelişimi zayıf olduğu için verimliliğin düşük olması beklenmektedir.

Kütahya- Aslanapa bölgesinde ekiliş alanı geçmiş yıllarda olduğu kadardır. Bitki gelişimi çiçeklenme dönemindedir. Geç ekim yapılan arazilerde yağışların nohudun hastalığa hassas dönemde gelmesinden kaynaklanan belirtiler görülse de gelişim dönemine bağlı olarak verimliliğin normal seviyede olması beklenmektedir.

Aslanapa-avdarhisar-Gediz bölgesinde son yıllarda nohut ekiliş alanlarının azalarak yerine adi fiğ üretiminin yaygınlaştığı gözlenmekteydi. Bu yılda durumun aynı olduğu tespit edilmiştir. Aslanapa istikametinden başlayan bölge ekilişleri avdarhisar çıkışına kadar devam etmekte. avdarhisar etrafında hastalık belirtileri Aslanapa`ya göre daha fazla grlmektedir. Verimliliğin bu bölgede biraz düşük olacağı tahmin edilmektedir. Gediz`e doğru gidildikçe yetiştirme tekniklerinin doğru uygulanmadığı, yabancı ot yoğunluğunun ve hastalığın fazla olduğu grlmektedir.

Gediz-Yeşilyurt-Altıntaş bölgesinde ekim alanları Yeşilyurt ile Altıntaş arasında fazladır. Bu bölgede bitki gelişimi bakla bağlama döneminde. Üretim alanlarında yabancı ot kontrolü iyi yapılmış ve hastalık etmeni çok az görülmüştür. Bu bölgenin verimliliğinin ve tane kalitesinin iyi olması beklenmektedir.

Altıntaş-İhsaniye-Afyon bölgesinde de ekim alanı fazladır. Hastalık belirtisi görülse de genel anlamıyla gelişim iyidir. Bitki gelişim dönemi tane bağlama döneminde. İhsaniye ile Afyon arasında kalan bölgede ekim alanı azdır.

Afyon-Dumlupınar-Abideler bölgesinde ekim alanı yoğundur. Yer yer hastalığın ekim alanlarını etkilediği görülmektedir. Ekimlerin derin yapıldığı, alanlarda bitki gelişiminin geri olduğu tespit edilmiştir. Bölgede gelişim çiçeklenme ile bakla bağlama döneminde.

Dumlupınar-Banaz-Uşak bölgesinde Dumlupınar`dan sonra ekim alanı giderek azalıyor. Uşak etrafında ise ekim alanı geçmiş yıllara göre az ve hastalık ekim alanlarında verim düşüklüğüne sebebiyet verecek durumda.

Uşak-Sivaslı-Çivril-Baklan-Denizli bölgesinde ekiliş alanı az. Çivril`in uşak istikametine olan kesimi ile Baklan`dan Denizli istikametine doğru bir miktar ekiliş alanı mevcut. Özellikle Geçmiş yıllarda ekim alanının çok olduğu Sivaslı çevresinde ekim alanlarında azalış gözlenmektedir. Bitki gelişimi bu bölgede tane doldurma döneminde. Bitki gelişiminin zayıf olmasından dolayı verimliliğin düşük olması beklenmektedir.

Denizli-Tavas-Serinhisar-Acıpayam bölgesinde Tavas bölgesinde ekiliş her yıl olduğu gibi fazladır. Arazilerin yarısına yakın kısmında yabancı ot kontrolünün iyi yapılmadığı görülmekte buna bağlı olarak da bu alanlar da verimin bir miktar düşük olacağı tahmin edilmektedir. Serinhisar ve Acıpayam bölgesinde ekiliş alanında biraz düşüşün olduğu gözlenmiştir. Bu bölgeler Tavas`a göre gelişim bakımından biraz daha ileri seviyededir. Acıpayam bölgesinde erken ekimlerin yapıldığı ve antraknoza hassas kırmızı taneli çeşitlerde hastalık yoğun görülmüş bazı tarlalarda hasat edilecek ürün kalmamıştır. Acıpayam`dan Korkuteli istikametine gidildikçe ekim alanları azalmaktadır.

Acıpayam-Yeşilova-Burdur bölgesinde ekim alanının yoğun olduğu bölge Yeşilova etrafıdır. Geç ekimlerde bitki gelişimi çiçeklenme bakla bağlama arasında iken erken ekimler bir hafta içerisinde hasada gelecektir. Bu bölge ekim alanları Altıntaş bölgesi gibi gelişim yönünden iyi durumdadır. Verimliliğin bu bölgede ortalamanın üzerinde olması beklenmektedir.

Isparta-Yalvaç-Şarkikaraağaç bölgesinde geçmiş yıllardaki gibi fazla. Yalvaç çevrelerinde antraknoz hastalığından etkilenen araziler görülmekte bu bölgede Yunusemre bölgesinde olduğu gibi pulluk ile ekim yapılmış. Bitki gelişimi bakımından gelişimin ilk döneminde bir gerilik söz konusu olmuşsa da sonradan bitkiler toparlanmış.

Şarkikaraağaç-Höyük-Beyşehir bölgesinde ekim alanı geçmiş yıllara göre biraz az. Bölgede elle hasat başlamış durumdadır. Hasat edilen alanlarda bir miktar renk bozukluğu ile tane

iriliğinde düşüklük olacağı tahmin edilmektedir. Beyşehir gölünün çevresindeki arazilerde nemden dolayı hastalığın etkisi daha fazladır.

Beyşehir-Seydişehir-Bozkır bölgesinde Beyşehir`in yüksek kesimlerinde ekim alanı mevcut. Bu bölgede de hasat başlamış durumda verimlilik 100-120 kg/da civarında gerçekleşmesi beklenmekte. Genelde krem taneli çeşitlerin ekiminin yapıldığı gözlenmiştir. Seydişehir`e yaklařtıķça ekim alanı azalmaktadır. Bozkır etrafında da ekim alanları mevcut ancak geçmiş yıllardaki gibi fazla değil. Bitki gelişimi hasat olgunluğuna gelmek üzeredir.

Bozkır-Güneysınır bölgesinde ekim alanları mevcut Güneysınır çevresinde özellikle kuzeyinde ekim alanı fazla. Bu bölgede de hasat başlamıştır. Bu bölgede hasat başlamış ve bazı tarlaların antraknoz hastalığından etkilenmiş olduğu görölmektedir. Gelişim döneminde yeterli yağış almayan bu bölgede tane iriliği biraz düşüktür. Verimliliğin 80-90kg/da olması beklenmektedir.

Kazımkarabekir-Karaman- Sertavul yayla bölgesinde ekim alanı geçmiş yıllar ile benzerlik göstermekte bitki gelişim durumu bakla bağlama döneminindedir. Özellikle Sertavul çevresinde ekim alanı fazladır. Bölgede yer yer antraknoz hastalığından etkilenen arazilerin olduğu görölmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde kiş döneminin uzun ve yağışlı geçmesi nedeniyle bu üretim sezonunda ekimlerin geç yapıldığı söylenebilir. Normalde geç yapılan ekimlerde fungal kökenli hastalıkların etkisi az gözlenir. Ancak bu yıl ilkbahar yağışlarının geç gelmesi, geçmiş yıldan hastalık etmenlerinin toprakta mevcut olmasından dolayı arazilerin çoğunda değişik şiddetlerde özellikle antraknoz hastalığının görölmesine neden olmuştur. Küçük arazilerde yapılan yetiştiricilerde hastalıklara ve yabancı otlara karşı kimyasal ilaç mücadelesinin yapılmaması veya uygun zamanın kaçırılmasından dolayı antraknoz hastalığına yakalanmış üretim parsellerinde verimlilikte %20 ile %60 oranında kayıpların olacağı görölmektedir.

Üretim alanlarında özellikle Uşak, Denizli arasında daralmanın olduğu, Mihallıık, Serinhisar, Acıpayam, Gediz, Seydişehir Beyşehir Höyük bölgelerinde üretimlerin bir miktar azaldığı bu bölgelerde nohut tarımından vazgeçilip alternatif ürünlerin yetiştiriciliğinin başladığı söylenebilir. Diğer bölgelerde ise nohut ekim alanları uzun yıllar ortalamasına yakın seyretmektedir.

Verimliliğin Orta Güney Anadolu bölgesinde 90-100kg/da olacağı tahmin edilmektedir. Bu değer Altıntaş Yeşilova bölgelerinde daha yüksek olacağı tahmin edilirken Kütahya, Uşak, Sivaslı, ivril bölgesinde daha düşük gerçekleşecektir.

Tane tipi bakımından değerlendirildiğinde bitki gelişiminin hasat olgunluğunda olmaması nedeniyle net bir şey söylemek mümkün değilken hasat olgunluğuna gelen alanlarda tane renginin olgunlaşma döneminde yağış alan bölgelerde çok iyi olmadığı, bu dönemden sonra olgunlaşacak bitkilerde de sıcaklık yüksekliğine göre rengin belli olacağı düşünülmektedir.

Tane iriliğinin bu yıl genel olarak küçük olduğu hasat olgunluğuna gelmiş olan üretim parsellerinde görölmektedir.

Sonuç olarak; leblebik nohut ve iri taneli beyaz nohutların yetiştirildiği bu bölgede antraknoz hastalığının etkisinin yoğun olarak yaşandığı 2011 üretim sezonunda olduğu gibi üretim miktarının düşük gerçekleşmeyeceği, ancak uzun yıllar ortalamasının da çok üzerinde olamayacağı yapılan incelemeler neticesinde tahmin edilmektedir.